

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10 i 3/23), člana 46. stav (4) Zakona o izvršenju Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 1/22, 14/22 i 18/22), na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 16. sjednici, održanoj dana 13.04.2023. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

o primanju na znanje Izvještaja o utrošku sredstava po Programu utroška sredstava planiranih u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu na razdjelu 21 - Ministarstvo zdravstva, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614100 „Tekući transferi drugim nivoima vlasti“, subanalitika LAX 005 - „Tekući transfer za Kantonalni zavod za bolesti ovisnosti“

I.

Prima se na znanje Izvještaj o utrošku sredstava po Programu utroška sredstava planiranih u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu na razdjelu 21 - Ministarstvo zdravstva, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614100 - „Tekući transferi drugim nivoima vlasti“, subanalitika LAX 005 - „Tekući transfer za Kantonalni zavod za bolesti ovisnosti“, koji je sastavni dio ovog zaključka.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Amra Mehmedić

Broj: 02-_____/23

Datum, 13.04.2023. godine

Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,

1x Ministarstvo finansija,

1x Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona,
putem Ministarstva,

1x a/a.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA**

**IZVJEŠTAJ O UTROŠKU SREDSTAVA
PO PROGRAMU UTROŠKA SREDSTAVA
PLANIRANIH U BUDŽETU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
ZA 2022. GODINU
NA RAZJELU 21- MINISTARSTVO ZDRAVSTVA, BUDŽETSKA ORGANIZACIJA
01, POTROŠAČKA JEDINICA 0001, EKONOMSKI KOD 614100 - „TRANSFERI
DRUGIM NIVOIMA VLASTI“, SUBANALITIKA LAX005 - „TEKUĆI TRANSFER
ZA KANTONALNI ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI“**

Zenica, april 2023. godine

I Uvod

U skladu sa članom 33. stav (2) Zakona o izvršavanju Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/22 i 14/22), sredstva utvrđena u razdjelu 21 – Ministarstvo zdravstva, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, pozicija „Tekući transferi drugim nivoima vlasti“, koriste se prema programu utroška, odnosno prema aktima koje donosi Vlada Kantona.

U skladu sa članom 46. stav (1) Zakona o izvršavanju Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu nadležni organ uprave predlaže Vladi Kantona programe iz člana 33. stav (2) Zakona.

Članom 46. stav (4) Zakona o izvršavanju Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu propisana je obaveza organa uprave da o utrošenim sredstvima po usvojenim programima izvještava Vladu Kantona.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na prijedlog Ministarstva zdravstva, usvojila je Program utroška sredstava planiranih u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu na razdjelu 21 - Ministarstvo zdravstva, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614100 - „Tekući transferi drugim nivoima vlasti“, subanalitika LAX 005 - „Tekući transfer za Kantonalni zavod za bolesti ovisnosti“, broj: 02-11-6676/22 od 21.04.2022. godine.

Cilj donošenja Programa je transparentno trošenje budžetskih sredstava čija je namjena djelimično finansiranje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, u dijelu koji se odnosi na promotivne i preventivne aktivnosti radi podizanja svijesti o značaju prevencije bolesti ovisnosti o ilegalnim psihoaktivnim supstancama, duhanu, alkoholu i bihevioralnim ovisnostima.

U skladu sa usvojenim Programom, Vlada Kantona donijela je Odluku o odobravanju sredstava JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-11-8056/22 od 19.05.2022. godine u iznosu od 90.000,00KM za finansiranje sljedećih projektnih zadataka:

Naziv projektnog zadatka	Iznos u KM
Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o ilegalnim psihoaktivnim sredstvima	38.880,00
Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o duhanu	26.160,00
Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o alkoholu	17.100,00
Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o bihevioralnim ovisnostima (ili ovisnička ponašanja: kockanje, ovisnost o internetu, ovisnost o kompjuterskim igricama).	7.860,00
Ukupno	90.000,00

U skladu sa članom 3. Odluke, zdravstvena ustanova dužna je izvjestiti Ministarstvo zdravstva

o namjenskom utrošku sredstava, dostavljanjem izvještaja o utrošku sredstava za period januar-juni 2022. godine i konačnog izvještaja o utrošku sredstava za 2022. godinu do 15.01.2023. godine.

II REALIZACIJA PROGRAMA

Sredstva odobrena Odlukom Vlade Kantona broj: 02-11-8056/22 od 19.05.2022. godine transferisana su zdravstvenoj ustanovi dana 23.06.2022. godine u iznosu 45.000,00 KM i dana 18.10.2022. godine u iznosu 45.000,00 KM.

JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona dopisom broj: 05-37-56/23-1 od 13.01.2023. godine Ministarstvu zdravstva dostavila je Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava, a nakon uočenih nedostataka dostavila i dpunu Izvještaja (dopis broj: 05-37-300-1/213 od 13.03.2023. godine).

Podaci sadržani u navedenom Izvještaju dati su u daljem tekstu.

1. Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o ilegalnim psihoaktivnim sredstvima u Zeničko-dobojskom kantonu - planirana sredstva 38.880,00 KM

Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zenica vode aktivnosti na dvije razine: projekte prevencije i istraživačke projekte.

Cilj aktivnosti na projektima primarne prevencije je spriječiti ili smanjiti potrebu za uzimanjem droga, dok na smanjenju dostupnosti iste rade organi MUP-a, sudovi itd. Pravilan odgoj i afirmacija znanja su najzreliji oblici prevencije narkomanije i svih oblika ovisnosti. Stalnom provedbom organiziranih primarno-preventivnih i odgojno-obrazovnih programa moguće je veliki dio zdrave populacije djece i mladih zaštititi i odvratiti od započinjanja uzimanja sredstava ovisnosti.

Uzimajući u obzir navedeno, aktivnosti Zavoda su usmjerene na uključivanje u ove projekte što većeg broja adolescenata i mladih kako bi edukativnu informaciju o štetnosti droga učinili dostupnom, sa ciljem sprečavanja upotrebe „prve droge“.

Preventivni programi Zavoda su usmjereni prema sljedećim ciljanim sredinama: kanton i općine, sistem obrazovanja, sistem sportskih udruženja, sistem vjerskih zajednica, studenti i opća populacija.

Aktivnosti u okviru programa su: opća edukacija, edukacija edukatora, razvoj zdravih životnih stilova mladih, poticanje sportskih aktivnosti i omasovljavanja sporta, izrade edukativnih resursa (dokumentarni filmovi, brošure, itd.), izdavačka djelatnost, kampanje, web-informisanje, medijske aktivnosti, naučna djelatnost, preventivna politika, savjetovanište i antidroga telefon. Cilj Odjeljenja je dostaviti edukativnu informaciju tako da bude dostupna većini stanovnika Kantona.

1.1.Edukacija učenika od 13 do 18 godina

Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se od 2006. godine. Sa poboljšanjem epidemiološke situacije Zavod je dobio odobrenje Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport za realizaciju ovog projekat u školskoj 2021/2022. godini.

U saradnji sa školama, u izvještajnom periodu realizovane su 3 radionice za učenike od 13 do 18. godina. Škole u kojima su realizovane radionice su: OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica, OŠ „Meša Selimović“ Zenica i Srednja mješovita škola Mladost Zenica.

Sa Vijećem učenika održano je 15 edukacija.

U školskoj 2022/2023. godini, za izvještajni period realizovano je 44 edukacija u sljedećim školama na području Zeničko-dobojskog kantona: Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, Srednja tehnička škola Tešanj, OŠ „Hamdija Kreševljaković“ Kakanj, OŠ „21. Mart“ Doboj Jug, OŠ „Maglaj“ Maglaj, Prva osnovna škola Zavidovići, OŠ „Alija Nametak“ Visoko, OŠ „Enver Čolaković“ Breza, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“, OŠ „Bilješevo“ Bilješevo, Prva osnovna škola Žepče, OŠ „Olovo“ Olovo, Medicinska škola Zenica.

Najveći dio preventivnih aktivnosti vezan je za školski sistem, a u sljedećim tabelarnim pregledima dati su podaci o provedenim aktivnostima u 2022. godini:

Pregled realizovanih radionica/edukacija sa učenicima u 2022. godini		
Vrsta usluge	Plan 2022. godine	Izvršenje 2022. godine
Ukupan broj radionica/edukacija	60	62
Ukupno učesnika	1.550	1.798
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	1.550	1.798

1.2. Edukacija učenika Vijeća učenika – vršnjačka edukacija

Tim Odjeljenja prevencije Zavoda izradio je projekat kojim su jasno definisane aktivnosti na koje se odnosi edukacija mladih edukatora. Projekat je usmjeren na saradnju JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, Osnovne škole „Meša Selimović“ Zenica i Srednje mješovite škole „Mladost“ Zenica. Projekat su potpisali direktori Ustanova. Za potrebe projekata sačinjeni su upitnici o upotrebi duhana, alkohola i marihuane, interneta, kako kod učenika, tako i kod njihovih prijatelja. Upitnici su prilagođeni dobnoj skupini za oba projekta.

Osnovna ideja projekta je da članovi Vijeća učenika nakon provedene edukacije istu repliciraju u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika.

Od strane stručnog lica Odjeljenja prevencije izvršena je edukacija 14 učenika edukatora, odnosno učenika Vijeća učenika Osnovne škole „Meša Selimović“ Zenica, te edukacija 31 učenika u Srednjoj mješovitoj školi „Mladost“ Zenica. Edukacija se odnosila na dvije radionice u trajanju od jednog sata, na kojoj su učenici bili edukovani od strane stručnog lica Zavoda o opasnostima upotrebe duhana, alkohola, marihuane, interneta i nargile. Učenici su upoznati i o samom radu JZU Zavodu za bolesti ovisnosti i sa službama Zavoda. Edukacija se odnosila i na pripremu radionice od strane učenika edukatora, a koju su prezentovali članu Odjeljenja za prevenciju Zavoda da bi se utvrdilo da li su učenici spremni prezentovati iskustva i znanja svojim vršnjacima na nivou škole. Vrijeme predviđeno za ovu radionicu je jedan sat. Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Po završetku edukacije mladih edukatora edukatorima su uručeni certifikati o položenoj edukaciji.

Ovim projektima je indirektno educiran broj učenika koji broji oko 42 školska odjeljenja (do ukupnog broja indirektno educiranih učenika može se doći tako da se broj odjeljenja pomnoži sa prosječnim brojem učenika u razredu).

Anketirano je preko 180 učenika Osnovne škole „Meša Selimović“ Zenica. Od toga validnih upitnika je bilo 178. U Srednjoj mješovitoj školi „Mladost“ Zenica anketirano je oko 600 učenika, a validnih upitnika bilo je 458.

Osim ovih projekta održane se i radionice sa Vijećem učenika u još 12 škola na području ZDK: Tehnička škola Zenica, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica, Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kakanj, Srednja tehnička škola „Kemal Kapetanović“ Kakanj, OŠ „Kulin Ban“ Visoko.

Pregled realizovanih radionica/edukacija sa učenicima Vijeća učenika u 2022.godini		
Vrsta usluge	Plan 2022.	Izvršenje 2022.godine
Broj radionica/edukacija	55	53
Ukupno učesnika	1220	1325
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	1220	1325

1.3. Edukacija Vijeća roditelja

U skladu sa preventivnom politikom Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK, veliki značaj se pridaje i radu s roditeljima. Cilj ovakvih edukacija jeste pravilno educiranje roditelja o opasnosti psihoaktivnih supstanci, te davanje informacija o tome kako njihova djeca gledaju na problematiku koju kroz edukacije obrađujemo. Ovom suradnjom omogućavamo roditeljima da, uz našu podršku, riješe eventualne postojeće nedoumice ili pitanja kako da se, kao roditelji, nose sa izazovima kojima su njihova djeca u današnjem vremenu izložena. U izvještajnom periodu, edukacija Vijeća roditelja obavljena je u Osnovnoj školi „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica. Edukaciji je prisustvovalo 30 roditelja.

1.4. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu

Zavod su posjetili učenici Medicinske škole u Zenici, te obišli prostorije Zavoda i dobili usmeno odgovore na postavljena pitanja kao i pismeno u obliku Obrasca za dokumentiranje informacija iz pisama ili intervjua. Nakon posjete, učenici su dobijene informacije, letke i edukativni materijal koristili u svrhu pisanja seminarskog rada koji su predstavili svojim kolegama i na taj način doprinijeli da potrebne i korisne informacije o bolestima ovisnosti dopiju do većeg broja učenika.

Posjeta je bila i od strane učenika Srednje mješovite škole “Mladost” Zenica, u cilju dobijanja informacija za potrebe i realizaciju projekata koje su pripremali za određene nastavne predmete.

Detox odjeljenje posjetili su studenti druge godine Razredne nastave Filozofskog fakulteta Zenica. Studentima je prezentovan rad Detoxa i prisustvovali su edukativnoj grupi sa pacijentima koji su se u tom momentu nalazili na Odjelu. Prisustvo grupi organizovano je uz odobrenje pacijenata.

Učenici Medicinske škole Zenica posjetili su Zavod i Detox odjeljenje. Posjeta je realizovana u sklopu aktivnosti koje je škola provodila povodom obilježavanja Međunarodnog mjeseca

borbe protiv ovisnosti. Ambulantu i Detox odjeljenje zavoda posjetilo je 20 učenika Medicinske škole Zenica.

Dakle, u izvještajnom period bilo je oko 60 učenika koji su posjetili Zavod u cilju kontinuirane edukacije.

1.5. Edukacija izviđača

U sklopu preventivnih aktivnosti koje provodi Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona planirana je realizacija projekta Radionica s učesnicima Ljetnog kampa Saveza izviđača Grada Zenica na Boračkom jezeru. Cilj ovog projekta jeste pravilna informisanost mladih o štetnostima psihoaktivnih supstanci i rizičnih oblika ponašanja koji sa sobom kao rezultat donose ovisnosti, kako hemijske tako i nehemijske, te osvještavanje važnosti prevencije ovisnosti i jačanje osobnih kapaciteta mladih kako bi se što lakše izborili sa svim opasnostima i porocima koji su sve prisutniji u zajednici. Također, ovim projektom se nastoji ohrabriti mladi da naučeno tokom ovog projekta prenesu i široj zajednici kako bi prevencija ovisnosti svoj put pronašla do što većeg broja mladih. Projekat je realizovan u 5 smjena Ljetnog kampa. Radionice su trajale 45 minuta, a vodio ih je stručni tim Zavoda. Tokom radionica razgovarano je s učesnicima o ciljanoj tematici, razmjenjivali su se stavovi uz interaktivno učešće svih prisutnih, te su podjeljeni promotivni i edukativni materijali. Projekat je realizovan u sedmom i osmom mjesecu 2022. godine. Ovim projektom edukovano je oko 350 izviđača.

Ove godine ostvarena je i saradnja sa Odredom izviđača "Zvijezda" Vareš. Kamp za djecu od 11 do 15 godina održan je na Planinarskom domu "Budozelj" na Budozelju. Održane su dvije radionice u trajanju od sat vremena. Ovim projektom edukovano je 100 izviđača. Također, Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje dalo je svoj doprinos u pisanju Projekta za realizaciju kampa.

Kampanja povodom Međunarodnog dana borbe protiv droga 26.06.- „Tvoje NE mijenja sve, zato budi NEovisan“

Tokom mjeseca juna se kontinuirano obilježava Međunarodni dan borbe protiv zloupotrebe droga. U okviru ove kampanje pod nazivom „Tvoje NE mijenja sve, zato budi NEovisan“, tim Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje posjetio je sljedeće općine/gradove u Ze-do kantonu: Kakanj, Visoko, Breza, Vareš, Žepče, Zavidovići, Maglaj, Doboju Jug, Usora, Tešanj. Posjete su koncipirane kao jednodnevne, terenske aktivnosti. Ove godine, posjete u općinama i gradovima Zeničko-dobojskog kantona organizovane su u dva tima što je doprinijelo bržoj distribuciji informacija i promo materijala stanovništvu. Ovim aktivnostima prisustvovali su i dali svoj doprinos učenici Gimnazije „Edhem Mulabdić“ iz Maglaja, Gimnazije „Muhsin Rizvić“ iz Breze, te učenici završnih razreda osnovnih škola iz Tešnja. U sklopu ove kampanje štampano je 500 balona s logom i imenom ustanove, hemijske olovke, majice kao i već pomenute afiše, letci i plakat. Sav materijal je ravnomjerno distribuiran na terenu. Sve aktivnosti su bile praćene od strane medija u vidu najava aktivnosti putem web portala, televizijskih priloga, radio gostovanja, te emisija na temu prevencije ovisnosti. Centralna manifestacija je upriličena u Zenici 27.06.2022. godine, a punkt je postavljen na Kamberovića polju, ispred šoping centra. Posjetama općinama/gradovima Ze-do kantona ostvaren je glavni cilj, a to je razgovor sa širom populacijom, te stavljanje na raspolaganje našeg stručnog osoblja za sva pitanja i nedoumice vezane za konkretnu problematiku kojom se naša ustanova bavi. Sve aktivnosti su objavljene na web i facebook stranici Zavoda.

Časopis Bilten

Pripremljeni su, dizajnirani i štampani dva nova broj glasila Bilten, broj 29. i broj 30.. Bilten ima svoj ISSN broj. Distribuirao se u različite institucije, a dostupan je i u elektronskoj formi. Također obavezni primjerci se dostavljaju Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH. Štampa se u tiražu od 300 komada. Bilten je koncipiran po preciznim uputama pisanja stručnih radova što mu dodatno povećava kredibilnost i otvara mogućnost učešća većeg broja stručnjaka iz drugih institucija koji će svoje radove objavljivati u njemu. Pored distribucije u različite institucije, Bilten je dostupan i široj populaciji kako kroz direktnu distribuciju na terenu tako i putem web stranice Zavoda.

Afiše: U izvještajnom periodu, doštampane su već postojeće afiše (Bihevionalne ovisnosti, Ovisnost o internetu, Ovisnost o kockanju, Marihuana- zanemarena droga, Da li moj sin, kćerka,... uzima neke droge, Nargila- opasna zabava mladih). Pisane su kao informativno-edukativno štivo, te su štampane po 500 primjeraka (ukupno 3000 afiša).

Štampana su dva nova letka, a to su „Tvoje NE mijenja sve, zato budi NEovisan!“ i „Uputa za djecu“. Ovi letci štampani su po 150 primjeraka, te distribuirani stanovništvu tokom terenskih posjeta.

U okviru promotivnih aktivnosti, štampan je plakat u 50 primjeraka povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, a promotivne majice s logom Zavoda i natpisom „Supstancu na distancu“ štampane su u 40 primjeraka, te podijeljene na terenu učenicima i građanima u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga.

Edukacija studenata predstavlja važan segment aktivnosti Zavoda. Studenti su dodatno educirani iz segmenta tretmana ovisnika, obzirom da su ove teme predviđene nastavnim planom i programom iz predmeta psihologije na određenim studijskim grupama. Tako su educirani studenti sa Filozofskog fakulteta u Zenici (Razredna nastava, Kulturalni studij, Njemački jezik i Turski jezik). Educirano je oko 70 studenata sa Filozofskog fakulteta. Na Odsjeku za socijalnu pedagogiju Islamskog pedagoškog fakulteta educirano je 20 studenata u sklopu predmeta Mentalno zdravlje u zajednici.

Finansijska struktura troškova projektnog zadatka je data u tabelarnom pregledu:

Vrsta troška	Jedinica mjere	Broj jedinica	Iznos po jedinici u KM	Ukupan iznos troška u KM
1. Plaće (bruto iznos)				
1.1. Stručni saradnik za prevenciju i savjetovanje	mjesec	12	610,00	7.320,00
1.2. Psiholog	mjesec	12	610,00	7.320,00
1.3. Socijalni pedagog	mjesec	12	610,00	7.320,00
1.4. Medicinski tehničar	mjesec	12	500,00	6.000,00
Ukupno plaće				27.960,00
2.1. Troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti				
2.1. Troškovi izrade materijala (letak, Bilten, afiše, edukativni kviz, ukrštenice)	mjesec	12	300,00	3.600,00
2.2. Troškovi medijskog oglašavanja i promocije (TV, društvene mreže,	mjesec	12	250,00	3.000,00

novine)				
2.3. Troškovi goriva (teren, posjeta školama)	mjesec	12	150,00	1.800,00
<i>Ukupno troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti</i>				8.400,00
3. Administrativni troškovi				
3.1. Uredski materijal	mjesec	12	120,00	1.440,00
3.2. Režijski troškovi	mjesec	12	90,00	1.080,00
<i>Ukupno administrativni troškovi</i>				2.520,00
UKUPNI TROŠKOVI PROJEKTA				38.880,00

2. Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o duhanu - planirana sredstva 26.160,00 KM

Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona vodi aktivnosti koje su usmjerene na kontinuiranu edukaciju o štetnosti duhana. Cilj projekta je edukacija mladih o štetnostima upotrebe duhana kroz saradnju sa školama (Vijeće roditelja i Vijeće učenika) i studentima, sportskim udruženjima i klubovima i savezima izviđača. Ova aktivnost se obilježava putem edukativnih videa koje snimaju stručna lica Zavoda, te se objavljuju na web i facebook stranici Zavoda, kao i u medijima. U Biltenu Zavoda objavljeni su stručni radovi na ovu temu. Osnovna ideja projekta je saradnja sa školama kroz Vijeće roditelja i Vijeće učenika u edukaciji mladih sportista, studenata, kao i kontinuirane edukacije učenika u Zavodu i saveza izviđača. Nakon provedenih edukacija, članovi će istu replicirati u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Na taj način, broj indirektno educiranih učenika u prosjeku je 42 školskih odjeljenja u jednoj školi. Članovi Vijeća učenika i roditelja su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Svim učesnicima koji prolaze kroz program ovog projekta, uručuju se certifikati od strane Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK.

Tokom 2022. godine održale su se edukacije uposlenika kroz predavanja, radionice, posjete kongresima, seminarima, simpozijima u zemlji i inostranstvu.

Povodom 31.05. Svjetskog dana borbe protiv pušenja, uposlenici JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona su izradili letak na temu: „Reci DA životu, a NE pušenju“.

Za Svjetski dan bez duhanskog dima pripremljeni su: edukativni članak objavljen u listu „Naša riječ“, poster sa sloganom „Prestani zbog onih koji te vole“, te rezultati novog istraživanja o stavovima i ponašanju mladih u vezi pušenja.

Finansijska struktura troškova projektnog zadatka je data u tabelarnom pregledu:

Vrsta troška	Jedinica mjere	Broj jedinica	Iznos po jedinici u KM	Ukupan iznos troška u KM
1. Troškovi osoblja				
1.1. Plaće (bruto iznos)				
1.1.1. Stručni saradnik za prevenciju i savjetovanje	mjesec	12	440,00	5.280,00
1.1.2. Psiholog	mjesec	12	440,00	5.280,00
1.1.3. Socijalni pedagog	mjesec	12	440,00	5.280,00

1.1.4. Medicinski tehničar	mjesec	12	325,00	3.900,00
Ukupno				19.740,00
2. Troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti				
2.1. Troškovi izrade materijala (letak, Bilten, afiše, edukativni kviz, ukrštenice)	mjesec	12	170,00	2.040,00
2.2. Troškovi medijskog oglašavanja i promocije (TV, društvene mreže, novine)	mjesec	12	100,00	1.200,00
2.3. Troškovi edukacija	mjesec	12	90,00	1.080,00
Ukupno				4.320,00
3. Uredski i administrativni troškovi				
3.1. Uredski materijal	mjesec	12	90,00	1.080,00
3.2. Režijski troškovi	mjesec	12	85,00	1.020,00
Ukupno				2.100,00
UKUPNI TROŠKOVI PROJEKTA				26.160,00

3. Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o alkoholu - planirana sredstva 17.100,00 KM

Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona planira aktivnosti koje su usmjerene na izradu edukativnih videa koja se objavljuju putem web i facebook stranice Zavoda, kao i putem elektronskih medija, izradu edukativnih materijala na ovu temu, objave edukativnih materijala u štampanim medijima, gostovanje stručnih lica Zavoda u televizijskim programima, provođenje kampanje i obilježavanja svjetskog dana borbe protiv alkoholizma i druge aktivnosti u cilju educiranja o štetnosti upotrebe alkohola.

Uposlenici Odjeljenja su zajedno sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje realizovali zajedničke aktivnosti (izrada letaka, postera, mini edukativnih kvizova, stručnih radova na temu ovisnosti itd.).

Povodom 01.04. Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma, napravljen je mini edukativni kviz za širu javnost pod nazivom: „Ne ispijaj svoj život“. Kviz je izrađen online i bio je objavljen na web i fb stranici Zavoda.

U 2022. godini, takođe su izrađena tri kratka edukativna videa povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma i povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv pušenja. Videa su postavljena na facebook i web stranici Zavoda. Cilj videa je edukacija šire populacije o štetnostima upotrebe alkohola i cigareta. Ova videa su plasirana i putem medija što je doprinijelo širenju svijesti i informacija o štetnostima alkohola i duhana.

Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta

a) Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/>

Cilj je da pomoću elektronskih medija i novog načina komuniciranja lakše i brže dopremo do mlađe populacije i ponudimo preventivne programe. Na profilu i stranici su ponuđeni obimni pisani materijali Zavoda. Putem ove stranice posjetioci postavljaju pitanja koje administratori usmjeravaju ka određenom profilu stručnjaka, a potom se odgovor dostavlja posjetiocu. Posjetiocu su većinom iz Bosne i Hercegovine, ali i iz SAD, Srbije, Makedonije, Hrvatske, Švicarske, Njemačke, Crne Gore, Austrije, Italije, Turske, Slovenije, Kuvajta, Palestine, Australije, Afganistana, Češke Republike, Kosova, itd. Tokom pandemije na stranicu su se svakodnevno postavljali edukativni članci, a posjetiocima naše facebook stranice ponuđena je i savjetodavna pomoć. Na našu facebook i web stranicu redovno se objavljuju sve aktivnosti

JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, te blagovremeno obavještava stanovništvo o svim aktivnostima koje slijede. U više navrata objavljujvana je informacija da populacija iz zajednice može da se javi u messenger ukoliko treba neku informaciju ili pomoć. Ovakvih javljanja bilo je oko 70 u 2022. godini. Obzirom na povećan broj objava na web i facebook stranici, povećan je i broj pratilaca, posjetioca i reakcija na objave.

b) Youtube kanal: <https://www.youtube.com/user/zedoovisnost>

Obzirom da Zavod usmjerava značajne aktivnosti i na izradu video materijala otvoren je kanal na stranici youtube na kojem se mogu naći i pregledati ti materijali. Kanal je povezan sa web stranicom. Kanal se kontinuirano osvježava novim video materijalima koji su produkt stručnih lica Zavoda. Na youtube kanalu Zavoda redovno se objavljuju i autorski video uradci uposlenika Zavoda putem kojih se stanovništvu prenose poruke vezane za teme i oblasti kojima se ustanova bavi.

c) Wikipedia: http://bs.wikipedia.org/wiki/Zavod_za_bolesti_ovisnosti_Zeni%C4%8Dko-dobojskog_kantona

Kako bi usluge i aktivnosti Zavoda bile dodatno prepoznate i tako povećali svijest većeg broja osoba o važnosti rane prevencije Zavod je postavio informaciju i na popularnoj elektronskoj enciklopediji Wikipedija. Tu su prisutne sve osnovne informacije o ustanovi i njenom radu, te na taj način posjetioci mogu brzo dobiti osnovne podatke kako da dođu u kontakt s ustanovom.

d) Googlemaps

I ova aktivnost je pokrenuta kako bi Zavod bio dodatno vidljiv i dostupan u pravcu rane prevencije.

Zavod se može locirati preko ove internet usluge što olakšava dostupnost informacija koje su potrebne našim korisnicima i saradnicima.

Finansijska struktura troškova projektnog zadatka je data u tabelarnom pregledu:

Vrsta troška	Jedinica mjere	Broj jedinica	Iznos po jedinici u KM	Ukupan iznos troška u KM
1. Plaće (bruto iznos)				
1.1. Stručni saradnik za prevenciju i savjetovanje	mjesec	12	290,00	3.480,00
1.2. Psiholog	mjesec	12	290,00	3.480,00
1.3. Socijalni pedagog	mjesec	12	290,00	3.480,00
1.4. Medicinski tehničar	mjesec	12	180,00	2.160,00
Ukupno plaće				12.600,00
2. Troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti				
2.1. Troškovi izrade materijala (letak, Bilten, afiše, edukativni kviz, ukrštenice, kampanje)	mjesec	12	100,00	1.200,00
2.2. Troškovi medijskog oglašavanja, promocije (TV, društvene mreže, novine)	mjesec	12	70,00	840,00
2.3. Troškovi edukacija i radionica	mjesec	12	50,00	600,00
Ukupno troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti				2.640,00

3. Uredski i administrativni troškovi				
3.1. Uredski materijal	mjesec	12	85,00	1.020,00
3.2. Režijski troškovi	mjesec	12	70,00	840,00
<i>Ukupno administrativni troškovi</i>				1.860,00
UKUPNI TROŠKOVI PROJEKTA				17.100,00

4. Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o bihevioralnim ovisnostima (ili ovisnička ponašanja: kockanje, ovisnost o internetu, ovisnost o kompjuterskim igricama) - planirana sredstva 7.860,00 KM

Oblast bihevioralnih ovisnosti, za razliku od bolesti ovisnosti koje su vezane za unošenje u organizam neke supstance koja stvara ovisnost, predstavljaju ovisnosti koja se manifestuju kroz ponašanje, a često se nazivaju i nehemijske ovisnosti. Medicinski dijagnostički modeli koji se u svijetu trenutno koriste, ovisnosti o ponašanju posmatraju kao potpuno novu klasu ovisnosti.

Tako je u DSM-V klasifikaciji, uključena kategorija ovisnosti o kockanju, a ovisnost o video-igrama, računarskim igrama i on-line igrama je od 2018. godine od strane Svjetske zdravstvene organizacije uključena u njihovu međunarodnu klasifikaciju bolesti.

Cilj projekta je uticati na spoznaju da su ovi vidovi ponašanja bolest i da se kao i drugi vidovi ovisnosti mogu liječiti, a za liječenje je potrebna spoznaja o vlastitoj bolesti i motivacija za promjenom uz stručnu podršku.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti u okviru JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona sa radom je počelo 2020. godine, a od marta 2021. godine je kadrovski izmjenjeno.

Nakon dobijanja saglasnosti od Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojski kantona za provođenje preventivnih i istraživačkih aktivnosti u školama za školsku 2021/22 godinu krenulo se sa potpunom primarnom prevencijom bihevioralnih ovisnosti u školama Zeničko-dobojskog kantona u skladu sa epidemiološkom situacijom, kao i na fakultetima.

Edukacije u školama su za školsku 2021/22. godinu osmišljene kroz dva projekta: Edukacija učenika uzrasta od 13 do 18 godina iz oblasti hemijskih i bihevioralnih ovisnosti, te Edukacija Vijeća učenika iz oblasti hemijskih i bihevioralnih ovisnosti.

U toku prvog polugodišta školske 2021/22 godine edukacija iz bihevioralnih ovisnosti je održana u školama u Brezi, Maglaju, Žepču i Visokom, a u toku drugog polugodišta, edukacije su održane u školama u Zenici, Visokom i Kaknju.

Edukacije o bihevioralnim ovisnostima koje su održane u saradnji sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje u period od januara do kraja juna 2022. godine su bile u:

O.Š. "Kulin ban", Visoko;

O.Š. "Meša Selimović", Zenica;

O.Š. "Musa Ćezim Ćatić", Zenica;

O.Š. "Vladimir Nazor", Zenica;

JU Tehnička škola, Zenica

Gimnazija "Muhsin Rizvić", Kakanj;

STŠ "Kemal Kapetanović", Kakanj;

Srednja mješovita škola "Mladost", Zenica,

Apsolventi Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici, smjer Socijalna pedagogija.

Osim navedenih, održane su edukacije isključivo iz bihevioralnih ovisnosti za:

JU Medresa "Osman-ef. Redžović", Visoko i

SOS-dječija sela Bosne i Hercegovine.

Radionice “Bolje se družiti uživo”

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je za školsku 2022/23. godinu osmislilo novi projekat radionica za prevenciju ovisnosti o igricama, internetu i društvenim mrežama.

Ovisnost o društvenim mrežama je jedan od novijih pojmova u modernoj psihološkoj literaturi i još uvijek je predmet brojnih istraživanja, teorija, zaključaka i pretpostavki. Zadnja decenija je donijela obilje novih naučnih podataka ali oni do sada nisu inkorporirani u jedinstvenu teoriju zbog metodoloških i konceptualnih razlika u istraživanju ove oblasti.

Prošlogodišnja istraživanja provedena od strane JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona na populaciji mladih našeg kantona pokazuju da većina provodi dnevno više od maksimalno zdravstveno preporučenih tri sata na internetu. Ispitanici izvještavaju o percepciji negativnih posljedica boravka na internetu (82,6%), a sa ponašanjem se nastavlja uprkos svjesnosti o negativnom aspektu istog. Negativne komentare i ismijavanje kao vid cyber-nasilja je doživjelo 23,14% ispitanih mladih osoba. Krostabulacija i rezultat za hi-kvadrat test pokazuju da nema značajnih razlika po spolu. Gotovo svi ispitanici žele promijeniti svoje navike u vezi boravka na internetu (90,1%).

Zbog svega navedenog, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je osmislilo provođenje projekta održavanja radionica kojima bi se djeci i mladima ukazalo na opasnosti pojave ovisnosti zbog predugog boravka na internetu, te ponudilo poželjnije rješenje za druženja i socijalizaciju kroz provođenje vremena uživo.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojski kanton pismom podrške broj: 10-34-14369/22 od 11.10.2022. godine odobrilo je provođenje novog projekta radionica “Bolje se družiti uživo” direktno u školama. Radionice su namjenjene učenicima osnovnih škola.

Cilj projekta je učenicima osnovnih škola omogućiti pravilnu i tačnu informisanost o bihevioralnim ovisnostima sa naglaskom na pretjerano korištenje interneta, igrica i društvenih mreža, te pružiti podršku za razumijevanje njihovih problema i potreba kroz konkretne savjete i davanje osjećaja sigurnosti da zajednica u kojoj žive može biti sigurno mjesto za odrastanje.

Program je zamišljen kao stalni dio aktivnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona i početak implementacije istog je školska 2022/2023. godinu, sa intencijom dugotrajnog i višegodišnjeg provođenja i praćenja rezultata istog.

Tako je u toku novembra i decembra 2022. godine uposlenica Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti održala petnaest radionica u osnovnim školama:

- OŠ “Skender Kulenović”, Zenica skupa sa područnom školom;
- OŠ “Musa Ćazim Ćatić”, Zenica sa područnom školom;
- OŠ “Hasan Kjačija Pruščak”, Zenica;
- OŠ “Aleksa Šantić”, Zenica;
- OŠ “Vladimir Nazor”, Zenica;
- OŠ “Miroslav Krleža”, Zenica.

Svaka planirana pojedinačna radionica je održana u terminu jednog školskog sata, a termini su određeni u dogovoru sa svakom školom učesnicom projekta pojedinačno.

Radionice su održavane u toku trajanja nastave, i to po mogućnosti, za vrijeme časa odjeljene zajednice, ne remeteći nastavni plan i program, niti nastavni proces.

Do sada je ukupno u 15 radionica prisustvovalo 358 učenika.

Finansijska struktura troškova projektnog zadatka je data u tabelarnom pregledu:

Vrsta troška	Jedinica mjere	Broj jedinica	Iznos jedinici KM	po u	Ukupan iznos troška u KM
1. Plaće (bruto iznos)					

1.1. Stručni saradnik za bihevioralne ovisnosti	mjesec	12	100,00	1.200,00
1.2. Psiholog	mjesec	12	100,00	1.200,00
1.3.Socijalni pedagog	mjesec	12	100,00	1.200,00
1.4. Medicinski tehničar	mjesec	12	60,00	720,00
<i>Ukupno plaće</i>				4.320,00
1. Troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti				
2.1. Troškovi izrade materijala (letak, Bilten, afiše, edukativni kviz, ukrštenice,ankete)	mjesec	12	95,00	1.140,00
2.2.Trokovi medijskog oglašavanja i promocije (TV, društvene mreže, novine)	mjesec	12	50,00	600,00
2.3.Troškovi edukacija	mjesec	12	40,00	480,00
<i>Ukupno troškovi za preventivno-promotivne aktivnosti</i>				2.220,00
3. Administrativni troškovi				
3.1. Uredski materijal	mjesec	12	60,00	720,00
3.2.Režijski troškovi	mjesec	12	50,00	600,00
<i>Ukupno administrativni trokovi</i>				1.320,00
UKUPNI TROŠKOVI PROJEKTA				7.860,00

MINISTRICA

dr Tanja Radoš Kosić